

*Yemelyanova O. V.,**Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Germanic Philology
Sumy State University**Bendiuh V. E.,**Master student at the Department of Germanic Philology
Sumy State University*

SPECIFICS OF THE HORRIFIC REPRESENTING IN THE PROCESS OF HORROR LITERARY WORKS TRANSLATION

Summary. The article is dedicated to the specifics of the horrific representing in the process of horror literary works translation, based on the example of Gothic horror. The concept of horror in contemporary literary discourse and the peculiarities of translating gothic horror are considered. We focus on the vagueness of the definition of the very concept of the horror genre. The study shows that even the concept of genre itself is difficult to define, as it contains a wide range of so-called subgenres, which are obviously difficult to fit into one definition of genre.

The work emphasises that the horror genre is an important part of cultural experience and is of particular interest to readers. Horror literature has its own lexical basis, on which the genre builds, but there is no clear definition of the horror genre in literary studies, which is due to the wide variety of its subgenres. The lexical means of creating fear include tropes, lexical means of stylistics, lexemes that carry the indication of the emotion of fear and are used in horror literature to create the effect of plot tension.

An integral part of a horror story is the element of suspense, which is understood as a certain suspended state, uncertainty, anxiety, concern, and indecision that arise in anticipation of a decision or outcome and are accompanied by a certain degree of expectation (premonition) or anxiety.

Gothic literature, in its turn, is not synonymous with horror literature; it should be perceived and studied as a subgenre of a wide range of other subgenres that derive from the concept of horror literature. Gothic literature is characterised by certain gloom and mysticism. Its prominent elements include images of abandoned houses and castles, ghosts, vampires, zombies, mystical events and various curses, an atmosphere of suspense, metonymy of the dark and horrific, ladies in distress, excessive emotionality, characters seeking to solve mysteries, romance and romanticisation of the bizarre, etc. All of these elements are intended to evoke tension and fear in the reader and to create very specific visual images.

To translate horror works effectively, it is necessary to preserve the atmosphere of the original text, taking into account the emotional and genre specifics, and use modern translation methods. The Ukrainian translation, in turn, is more emotionally coloured, which is manifested in the lexical content, active use of expressive means and translation transformations. The paper emphasises the importance of adapting cultural and linguistic elements to achieve an adequate depiction of the horrific in translations of this genre.

Key words: genre, horror, suspense, lexical unit, atmosphere, Gothic literature, features of horror literature translation.

Formulation of the problem. In the Ukrainian philological paradigm, the concept of horror has become a recent phenomenon. This was due to a number of historical and cultural peculiarities of the development of Ukrainian society. At the very beginning, works of renowned foreign authors were widely presented in the Ukrainian translation, among whom Stephen King was certainly one of them. However, the concept of gothic horror has only begun to actively integrate into the Ukrainian culture in the last 10 years.

Nowadays there is no thorough study of the Gothic literature translation into Ukrainian specifics, which stipulates **the relevance** of the study. The application of comparative analysis to the translation of Gothic works will not only help to determine the quality of the translation, but also reveal the art of reproducing a literary masterpiece in a different linguistic and cultural matrix.

The problem of exploring the phenomenon of horror in literary discourse has been studied by such scholars as: Abedini S. [1], Baranovska L. [2], Bozhko O. [3], Carrol N. [4], Harris R. [5], Holovnova-Koppa O. [6], Trofymenko A. [7], Wesam A. El-Sayed [8] and others.

The **subject matter** of the research is the Gothic horror literary works. The **objective** of the study is the specifics of the Gothic horror literary works translation into Ukrainian. The **aim** of the study is to specify the characteristic features of the horror genre and to identify relevant translation transformations and techniques used in the translation of horror literary works into Ukrainian to preserve the atmosphere of the original work.

Presentation of the main research material. The oldest and most powerful emotion of mankind is fear, and the oldest and most powerful type of fear is fear of the unknown (the so-called primal fear). Human's interest in horror literature is usually narrow, as it requires a certain level of imagination and the ability to detach from everyday life.

There is no clear definition of the horror genre in literary studies. The concept itself is marked by subjective shades, expressive and stylistic colouring, and the interconnection of various features associated with Gothic culture, mysticism, and infernal (otherworldly) visions, which inevitably evoke vivid emotions that affect the reader's perception. The situation is the same with the concept of «genre»; it is very vague, which makes it difficult to give a short, concise definition, but each subgenre can be defined separately [7; 8].

The Collins Dictionary, for example, defines genre as: “a particular type of literature, painting, music, film, or other art form which people consider as a class because it has special characteris-

tics. Synonyms may include words such as: type, kind, class, group, school, form, etc.” [9].

Scholars define horror literature as a genre of fiction that deals with the supernatural, in the literal sense of the word. It has a limited set of characters borrowed, as a rule, from the lower mythology of different nations: vampires, zombies, werewolves, ghosts, demons, etc. [1; 2].

The horror genre has always been of particular interest to readers and researchers, as it offers not only fascinating stories but is also perceived as an important part of society’s cultural experience. The translation of horror fiction proves to be a special and challenging task, as it is not only the plot and characters that are conveyed, but also the atmosphere of tension, fear and unease that are the key elements of the genre.

The element of suspense is an integral part of a horror literary work. In English, the word «suspense» has existed since the 15th century. Initially, the concept of «suspense» was understood as a certain «suspended» state, uncertainty, anxiety, concern, and indecision that arise in anticipation of a decision or outcome and are accompanied by a certain degree of expectation (premonition) or anxiety [3; 4].

Gothic literature itself is characterised by its darkness, mysticism, and atmosphere of mystery. It often uses a variety of elements, such as lost palaces and castles, ghosts, ominous events, and secrets of the past, to create tension and fear in readers. In general, Gothic stories, novels, films, and images, when mentioned alone, form a very specific image in the mind of the recipient.

As for the literary Gothic, there is a consensus that classical Gothic dates back to the 1790s. The Gothic novel itself was invented almost single-handedly by Horace Walpole, whose “The Castle of Otranto” (1764) contains, in fact, all the elements that make up this genre. Regarding the later periods or whether post-Romantic Gothic should be distinguished from related genres such as science fiction, fantasy, and horror, a firm consensus among the researchers has not been reached yet [5].

According to Robert Harris, common elements found in Gothic novels include [5]:

- gloomy, dilapidated environment (haunted houses or castles with secret passages, crawlways and other mysterious architecture);
- supernatural events, creatures or monsters (ghosts, vampires, zombies, giants);
- curses or prophecies. The most popular example is when an ancient prophecy is associated with the castle or its inhabitants (past or present). The prophecy is usually vague, partial, or confusing;
- the atmosphere of suspense;
- a metonymy of darkness and horror. In Gothic novels, something (for example, rain) is often used to denote something else (for example, sadness);
- ladies in trouble. As an appeal to the reader’s pathos and compassion, female characters often face events that make them faint, scream and/or sob, horrified;
- high, even excessive emotionality;
- characters looking for the solution to a mystery;
- romance and romanticisation of the bizarre.

Horror literature has its own lexical base on which the genre relies. The lexical means of creating fear include tropes, lexical means of stylistics, and words that carry the context of the emotion of fear and are used in horror literary works to create the effect

of plot tension and describe the emotional state of characters at that moment, to specify the details in the description of the characters’ appearance and the chronotype of events. The entire vocabulary of the genre is united under the associative semantic field «horror» on the basis of the emotional and semantic dominant (this includes such microfields as fear, death, supernatural phenomena, and monstrous animals) [6].

It is important to note that preserving the original meaning and aesthetics in translation is not an easy task. Comparative analysis between original works and their translations reveals the depth of language, cultural peculiarities and different art shades. The comparative analysis of original literary works translations from English into Ukrainian is necessary and important to understand how accurately and effectively the Gothic motifs, atmosphere, vocabulary, stylistics and emotional tension are conveyed in Ukrainian translations. Do the translations retain the feelings and ideas put in by the author of the original literary work, or are they heavily interpreted and adapted to the Ukrainian cultural and linguistic specifics?

To analyse the modern paradigm of translation of classical Gothic literature with horror elements through comparative analysis, we took famous works of such Gothic masters as: Howard Phillips Lovecraft, Edgar Allan Poe, Ambrose Bierce, Robert William Chambers, and Arthur Machen. The comparative analysis was performed in the original fragment – translated fragment – analysis of the fragments for lexical and stylistic content format.

For example, we take the work of Howard Phillips Lovecraft – “The Rats in the Walls” (translated into Ukrainian by Ostap Ukrainets and Kateryna Dudka, 2016) [10; 11]:

There was, for instance, the belief that a legion of bat-winged devils kept Witches’ Sabbath each night at the priory – a legion whose sustenance might explain the disproportionate abundance of coarse vegetables harvested in the vast gardens. And, most vivid of all, there was the dramatic epic of the rats – the scampering army of obscene vermin which had burst forth from the castle three months after the tragedy that doomed it to desertion – the lean, filthy, ravenous army which had swept all before it and devoured fowl, cats, dogs, hogs, sheep, and even two hapless human beings before its fury was spent. Around that unforgettable rodent army a whole separate cycle of myths revolves, for it scattered among the village homes and brought curses and horrors in its train. – Існувало, наприклад, повір’я про легіони перетинчастокрилих демонів, які щовечора навідували відьомські шабаши у пріораті – нібито у садах замку саме для них вирощували величезні врожаї кормових овочів. Але найнеймовірнішою з усіх була драматична оповідь про щурів – про орди паразитів, які висипали із замку через три місяці після трагедії, яка і спричинила його спустошення. Брудна, огидна, жадібна армія змітала все на своєму шляху, знищуючи птицю, котів, собак, свиней, овець і навіть безпомічних людей, перш ніж їх шал вдалося стримати. Про цю незабутню навалу існував цілий і цілком окремий цикл легенд, бо щури розсіялися серед сільських хат і принесли із собою прокляття і жах.

The excerpt uses a number of visual images: *a legion of bat-winged devils, the scampering army of obscene vermin, lean, filthy, ravenous, swept all before it and devoured fowl, cats, dogs, hogs, sheep, and even two hapless human beings*. The Ukrainian translation reflects this as: *легіони перетинчастокрилих демонів* – retains the terrifying and grotesque image of the demons from the original; *орди паразитів* – the metaphor of *army* from the original,

but the more neutral word *паразити* is used; *Брудна, огидна, жадібна* – epithets describing the disgusting nature of rats, as in the original; *змітала все на своєму шляху, знищуючи птицю, котів, собак, свиней, овець і навіть безпомічних людей* – The description of the damage caused by rats is close to the original, but slightly softened.

The original uses strong verbs: *kept, burst forth, swept, devoured*, that emphasise the dynamism, cruelty of the events and dark lexicon: *devils, obscene vermin, filthy, ravenous, curses, horrors*, which creates an atmosphere of fear and horror.

In the Ukrainian translation, most of the strong verbs from the original are translated quite accurately (*навідували, виситали, змітала, знищуючи*). The dark vocabulary (*bat-winged devils, obscene vermin*) has been partially preserved (*перетинчастокрили демони, паразити*), but some words have been replaced with more neutral ones (*трагедія, спустошення*).

Another example is an extract from “The King in Yellow: The Repairer of Reputations” by Robert Chambers (translated in Ukrainian by Yevhen Lir, 2018) [12; 13]:

Mr. Wilde lay groaning on the floor, his face covered with blood, his clothes torn to shreds. Drops of blood were scattered about over the carpet, which had also been ripped and frayed in the evidently recent struggle. «It's that cursed cat,» he said, ceasing his groans, and turning his colourless eyes to me; «she attacked me while I was asleep. I believe she will kill me yet.» This was too much, so I went into the kitchen, and, seizing a hatchet from the pantry, started to find the infernal beast and settle her then and there. – Містер Вайлд стогнав, лежачи на підлозі, його обличчя вкривала кров, а одяг був весь пошматований. Килим також постраждав у вочевидь недавній сутичці: роздертий та подірваний, поплямований краплями крові. – Це та проклята кішка, – сказав він, припинивши стогнати. Чоловік подивився на мене своїми безбарвними очима. – Вона напала на мене, коли я спав. Думаю, рано чи пізно вона мене вб'є. Це було вже занадто. Озброївшись сокирою, яку взяв у коморі, я зайшов на кухню і почав шукати того пекельного звіра, аби порішити його раз і назавжди.

This excerpt reflects the popular mystical image of a sinister, demonic cat and the consequences of its attack on a man. The cat itself is described in such words as: *cursed cat (проклята кішка), infernal beast (пекельний звір)*. And the following words are attributed to the victim of the beast: *groaning (стогнав), covered with blood (вкривала кров), clothes torn to shreds (одяг був весь пошматований), colourless eyes (безбарвними очима)*.

The text acquires a negative Gothic influence through such phrases as: *lay groaning on the floor (стогнав, лежачи на підлозі); his face covered with blood (його обличчя вкривала кров); his clothes torn to shreds (одяг був весь пошматований); Drops of blood were scattered about over the carpet (поплямований краплями крові); the evidently recent struggle (вочевидь недавній сутичці)*.

The translator uses the more neutral word *сокира*, instead of the more specific *hatchet*. In addition, the Ukrainian translation uses some words that are not direct equivalents of English words. For example, the word *пекельний* is not an accurate translation of the word *infernal*, but it better conveys the emotional meaning of this word. In addition, the translation was decompressed due to language peculiarities, which resulted in the number of words increase.

It is known that translations of Gothic literary works into Ukrainian were carried out by well-known professional translators, which had a significant impact on the quality of the translation. They skilfully recreate Gothic and suspense atmosphere, making it very similar, but, at the same time, slightly different from the atmosphere of the original work. The main differences are that a word in the text and in the particular context does not always have a dictionary translation, but can be stylistically chosen by the translator in terms of meaning, style and structure. The Ukrainian translation is less pretentious and more soft, and romantic (in some cases, almost cheerful, and sarcastic). In addition, the Ukrainian translation uses more words than the original, which is due to the synthetic nature of the Ukrainian language (as opposed to the analytical nature of English).

Moreover, the Ukrainian translation is more emotionally coloured, manifested in the lexical content, active use of expressive means and translation transformations. When translating Gothic literary works, the author's integration into the text, the «breaking of the fourth wall», slanted, bold and large fonts, which can reproduce some inscriptions or be a kind of apogee of the characters' emotions, work well.

In general, apart from semantic connotations, the atmosphere in Gothic horror literary texts is largely created by lexical content. In translations of Gothic horror literary texts, lexical content, imagery, and metaphors can be structured as follows (the examples used are popular variants, often used or synonymous in Ukrainian translations):

Visual images: *легіони перетинчастокрилих демонів, орди паразитів, гидотні звуки, хижі голодні щури, підземний світ, безмежні тасмниці та жахливі здогади, чорні трунні ями, страхітливі ущелини, невимовний, глибочення прірва, всемілостивий і всекараючий Господь, пекельний звір, круті сходи, сокира, зашархла кров, дикі предки, проклята кішка, поплямований краплями крові, крик жаху або радості, біле обличчя, страшні конвульсії.*

Emotionally charged verbs: *змітати, знищувати, позбутися, вибиратися, знависіти, вхопити, розчерепити, заходитися, приректи, замурувати, схопився, боятися, жахатися, боротися, спотворити, стогнати, волати, ридати, тремтіти;*

nouns: *трагедія, спустошення, брутальність, лют, звірство, несправедливість, гріх, недоброзичливість, упертість, тварюка, вбивство, труп, підступність, жах, кров, ошелешеність, виття, вбивство, тіло, мрець, слабкодухи, запаморочення, птьма, ганьба, безсмертя, потойбічне життя, кроки, душа, сутичка, божевільня, катафалк, домовина, страшне сяйво;*

adjectives: *брудний, огидний, жадібний, стривожений, збуджений, похмурий, неймовірний (у негативній конотації)*
накшталт: *неймовірна висота, неймовірно жахливий, страхітливий, диявольський, нестерпний, паскудний, навіжений, нажаханий, страшний, пошматований, роздертий;*

adverbs: *насторожі, прикро, раптом.*

Metaphors: *вірний пес у байці про привидів, загримотіти сторч головою, нікчемний страх, дикий страх, навіженство самого чорта, торкнулася тлін, постати перед очима, ледь не зомлів, смерть од руки ката, демон шаленої люті опосів, більше нічого не тямити, лют, страшиша за диявольську, холодна голова, серце краялося від каяття, бридке зачарування, здушувати груди, голова мало не розколювалася, картати себе,*

баламутитися у голові й у серці, дорікати собі, набратися хоробрості, надаватися страху, кидатись на підлогу, сліпий гнів, панувала мертва тиша, тремтіти від маківки до п'ят, в'язниця з плоті.

Conclusions and prospects for further research. Expressing the horrific in translation is a complex task that requires not only appropriate language skills but also a deep understanding of cultural peculiarities. We have analysed a number of classic gothic horror novels, studied their atmosphere and trends in lexical content, and selected 25 extracts that reflect the elements of the gothic as vividly as possible for detailed analysis. The research shows that the Ukrainian translations use more verbs, figurative, expressive, emotionally charged vocabulary, which makes the text more dynamic, fiery and frightening; the translators manage to convey the emotional spectrum of the original literary work by actively using synonyms and expressive means. It should be mentioned that while and prior to working on the translation of horror literary works the study of the myths, rituals and fears of different nations is advisable, as it helps enrich the cultural experience.

The prospect of the research we see in thorough analysis of the Gothic literary works translations into Ukrainian in the aspect of key concept representations in the original and target texts.

Bibliography:

1. Abedini S. Horror and gothic literature, same or separate: A comparative study. *International Journal of Health Sciences*. 2022. Vol. 6 (S2). P. 7072–7078.
2. Varanovska L. M., Albota S. M. The usage of stylistic means in the discourse of horror (based on examples from the novel by Stephen King «The Outsider»). *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету : Серія «Філологія»*. 2022. № 53. Т. 2. С. 115–118.
3. Божко О. С. Лінгвальна репрезентація атмосфери саспенс в англomовних художніх творах жанру хоррор: семантико-когнітивний аспект : дис. канд. філол. наук : 10.02.04. Херсон, 2017. 381 с.
4. Carrol N. *The Philosophy of Horror, or Paradoxes of the Heart*. New York and London : Routledge, 1990. 269 p.
5. Harris R. Elements of the Gothic Novel. *VirtualSalt*, 2020. URL: Elements of the Gothic Novel (virtualsalt.com) (дата звернення 9.08.2024).
6. Головнюва-Коппа О. О., Любчик А. С. Лексичні засоби створення страху та збереження їх під час перекладу (на матеріалі творів Стівена Кінга). *Науковий вісник ХДУ : Серія Перекладознавство та міжкультурна комунікація*. Херсон, 2018. Вип. 2. С. 87–91.
7. Трофименко А. Модифікації жанру горор. *Літературний процес: методологія, імена, тенденції*. Київ, 2022. Вип. 20. С. 78–84.
8. Wesam A. El-Sayed. Language Performativity and Horror Fiction: A Cognitive Stylistic Approach. *International Journal of Language and Literary Studies*. 2021. Vol. 3 (3). P. 225–243.
9. Collins Dictionary. Genre. URL: <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/genre> (дата звернення: 9.08.2024).
10. Lovecraft H. P. *The Rats in the Walls*. The H. P. Lovecraft Archive. URL: <https://www.hplovecraft.com/writings/texts/fiction/rw.aspx> (дата звернення: 9.08.2024).
11. Лавкрафт Г. Ф. Повне зібрання прозових творів: т. I: Повісті, оповідання (Майстри готичної прози); Найвідоміший серед незнаних; з англ. пер. О. Українець, К. Дудка. Київ : Видавництво Жупанського, 2021. 448 с.
12. Chambers R. W. *The King in Yellow*. The Project Gutenberg. URL: <https://www.gutenberg.org/files/8492/8492-h/8492-h.htm> (дата звернення: 9.08.2024).
13. Чемберс Р. В. Король у Жовтому (пер. Євген Ліп) (Майстри готичної прози). CoolLib. URL: <https://coollib.net/b/560077-robert-vilyam-chambers-korol-u-zhovtomu/read> (дата звернення 9.08.2024).

Смельянова О., Бендюг В. Специфіка передачі жахливого при перекладі творів жанру хоррор

Анотація. Стаття присвячена специфіці передачі жахливого при перекладі творів жанру хоррор на прикладі готичного хоррору. Розглядається поняття хоррору в сучасному літературному дискурсі та особливості перекладу готичного хоррору. Ми акцентуємо увагу на розмитості визначення самого поняття жанру хоррор. Дослідження свідчить, що навіть саме поняття жанру складно визначити, адже воно містить широкий спектр так званих піджанрів, які вочевидь складно вмістити в одне визначення поняття жанр.

Робота наголошує на тому, що жанр хоррору є важливою частиною культурного досвіду і викликає особливий інтерес у читачів. В хоррор літературі є власна лексична основа, на яку спирається жанр, проте у літературознавстві відсутнє чітке визначення жанру хоррор, що зумовлене широким розмаїттям його піджанрів. До лексичних засобів створення страху відносять тропи, лексеми, що несуть у собі контекст емоції страху та використовуються в літературі жахів для створення ефекту сюжетного напруження.

Невід'ємною складовою хоррор твору є елемент саспенсу, що розуміється як певний підвищений стан, невідомість, непевність, неспокій, тривога, невирішеність, що виникають в очікуванні рішення або результату і супроводжуються певним ступенем очікування (передчуття) або тривоги.

Готична література, у свою чергу, не є синонімом хоррор літератури, її варто сприймати та досліджувати як піджанр широкого спектру інших піджанрів, що витікають з поняття літератури жанру хоррор. Готична література характеризується певною похмурістю та містицизмом. До її елементів можна віднести образи закинутих будинків та замків, привидів, вампірів, зомбі, містичні події та різні прокляття, атмосферу саспенсу, метонімію темного та жахливого, леді в біді, надмірну емоційність, персонажі, що шукають розгадку таємниць, романтику та романтизацію химерності тощо. Всі ці елементи мають на меті викликати в читача напругу, страх та сформувати конкретні образи.

Для ефективного перекладу творів жанру хоррор необхідно зберігати атмосферу оригіналу, враховувати емоційні та жанрові особливості тексту, а також використовувати сучасні методи перекладу. Український переклад у свою чергу є більш емоційно забарвленим, що проявляється в лексичному наповненні, активному використанні виразних засобів, перекладацьких трансформаціях та авторській інтеграції безпосередньо самого перекладача у текст перекладу. Робота підкреслює важливість адаптації культурних та мовних елементів для досягнення адекватної передачі жахливого в перекладах літератури цього жанру.

Ключові слова: жанр, хоррор, саспенс, лексика, атмосфера, готична література, особливості перекладу літератури жахів.